

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2016 – Volume 25, Issue 2, pp. 43–63
<http://doi.org/10.18352/jsi.450>

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Utrecht University of Applied Sciences,

Faculty of Society and Law, in cooperation with

Utrecht University Library Open Access Journals

Copyright: this work has been published under a

Creative Commons Attribution-Noncommercial-No

Derivative Works 3.0 Netherlands License

Prof. dr. Kristel Driessens is docent binnen de master
Sociaal Werk aan de Universiteit Antwerpen en hoofd van
het Expertisecentrum Krachtgericht Sociaal Werk van de
Karel de Grote Hogeschool in Antwerpen.

Michel Tirions, MSc is docent binnen de master Sociaal
Werk aan de Universiteit Antwerpen en lector aan de
Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen.

Correspondence to: Peter Raeymaeckers

E-mail: Peter.Raeymaeckers@uantwerpen.be

Prof. dr. Peter Raeymaeckers is docent binnen de master
Sociaal Werk, OASes van het departement Sociologie aan
de Universiteit Antwerpen.

Received: 18 September 2015

Accepted: 5 April 2016

Category: Theory

EEN ZOEKTOCHT NAAR DE IDENTITEIT VAN HET SOCIAALWERKONDERZOEK: EEN REFLECTIE OVER DE KENMERKEN VAN EEN ACADEMISCHE DISCIPLINE

PETER
RAEYMAECKERS,
KRISTEL
DRIESENS,
MICHEL TIRIONS

SAMENVATTING

Een zoektocht naar de identiteit van het sociaalwerkonderzoek: een reflectie over de kenmerken van een academische discipline

Wat is sociaalwerkonderzoek? Verschillende auteurs stellen vast dat het sociaalwerkonderzoek zich niet makkelijk laat definiëren. Sommigen drukken de eigenheid van sociaalwerkonderzoek graag uit in termen van eclecticisme, holisme en diversiteit. Dit is niet zonder gevaar. De specifieke eigenheid van het sociaalwerkonderzoek dreigt hierdoor immers verloren te gaan. Deze bezorgdheid vormt

EEN ZOEKTOCHT NAAR DE IDENTITEIT VAN HET SOCIAALWERKONDERZOEK

de aanzet voor dit artikel. We schetsen de contouren van een academische discipline die door de recente internationale definitie van het sociaal werk op de voorgrond is komen te staan. Hoe gaan we te werk? We stellen vast dat we de grenzen van het sociaalwerkonderzoek niet stevig kunnen vastzetten. Het is wel mogelijk om enkele kenmerken te formuleren. Een eerste kenmerk gaat over de inhoud en betreft het terrein waarop de sociaalwerkonderzoeker zich begeeft. Een tweede behandelt de wetenschappelijke methode en een derde bekijkt de verhouding tussen theorie en praktijk. Een vierde kenmerk gaat over de gemeenschappelijke maatschappelijke bezorgdheid die eigen is aan elke sociaalwerkonderzoeker. Meer specifiek benadrukken we het belang van de bezorgdheid over sociale uitsluiting en sociale rechtvaardigheid op verschillende terreinen van het maatschappelijke leven.

Trefwoorden

Sociaalwerkonderzoek, academisering, onderzoeksmethoden, praktijkgericht onderzoek

ABSTRACT

The identity of social work research: reflections on an academic discipline

What is social work research? Scholars agree that the search for the identity of social work research is a challenging task. Some authors express this identity in terms of holism, eclecticism or diversity. We, however, argue that when scholars embrace the diversity of social work research, social work research loses its specific identity. We therefore believe that it is crucial that social workers as well as social work academics reflect on the identity of social work research. We refer to the international definition of social work and define social work as both a profession and as an academic discipline. However, while there is a consensus on the importance of the academization of social work research, the debate on the identity of social work research is often neglected by the social work community. In the first part of this article, we review the main challenges of the process of academizing social work. We argue that social work academics must deal with specific challenges, such as confronting different voices in the debate on the role of social work, the tension between practice and theory, the fragmentation of the discipline and the consequences of the disciplinarization, because of the inherent ambiguity of social work.

We then elaborate on the common features of social work research. We make a distinction between four characteristics: the terrain, the scientific method, the balance between theory and

practice, and a shared concern to fight for social justice. We illustrate these characteristics with international social work research and studies from Belgium and the Netherlands.

The first of these characteristics involves the content of social work research and is defined as the terrain. The first terrain is the development of social work practice and methods. Researchers working in this terrain use empirical research to investigate the everyday reality of social work practice, the effectiveness of particular practices or the problems and difficulties that social workers encounter. This type of research often results in the development and improvement of social work methods. A second terrain involves researchers who analyze clients and target groups. These scholars analyze the problematic and complex life-world of clients and target groups, their expectations of social work and how social work should take into account the needs and specific characteristics of very vulnerable target groups. Another terrain is defined as research that focuses on the context of the social worker. These scholars elaborate on the impact of social policy or changes in the welfare state on social work practice. This terrain also includes research into the organizational context of social work. Here, scholars address the question how the organizational context influences social work practice and how service organizations should be organized to accommodate the complex reality that social workers are confronted with during their everyday encounters with vulnerable target groups. Finally, the fourth terrain focuses on research that deals with the specific tensions and ambiguity in the social work profession. These studies analyze the identity of the social work profession. For example, some of these scholars analyze the unique contribution of social work when interdisciplinary partnerships with other disciplines such as psychologists, doctors or nurses are involved.

The second characteristic of social work research involves methodology. Social work researchers adopt ideas from three different research paradigms: positivism, constructivism and critical realism. We define social work researchers as generalist social scientists, who practise quantitative, qualitative and critical realist analysis. However, we argue that these different paradigms often result in highly complementary perspectives and scientific findings on the everyday reality of social work. We therefore advocate the need for more mixed methods to gain a more detailed perspective on the practice of social workers.

Furthermore, we also show how social work research is situated on the intersection between practice and theory. We argue that in social work research, no distinction can be made between fundamental scientific research and practice-oriented research. The findings of social work research are relevant both to the development of social work practice and to the development of scientific

EEN ZOEKTOCHT NAAR DE IDENTITEIT VAN HET SOCIAALWERKONDERZOEK

knowledge of social work research. Social work research must legitimize itself in the eyes of both social work practice and the scientific community. This means that social work researchers must find ways to analyze the “missing link” between theory and practice. We elaborate on the important role of implementation research that focuses on a scientific analysis of the implementation of social work methods, social work interventions or practices.

Finally, this article emphasizes that social work researchers share a common concern, often expressed in terms of the fight for social justice, the eradication of poverty and the protection of the rights of the most vulnerable target groups. This means that the social work researcher tends to “take sides” when taking up a position on vulnerable target groups. We argue that the contribution of social work researchers in the public debate is based on their empirical research.

In the conclusion of this article, we elaborate on the main challenges concerning the education of Master’s students in social work and social work researchers. We emphasize that social work education and social work research must maintain their specific identities, while continuing to draw on and collaborate with a range of disciplines, both in practice and in science. Our main conclusion is that social work education must embrace the diversity of social work research and, at the same time, address the social work identity of both research and practice in its curriculum. We also argue that social work researchers must address scientific readers and peers in the international academic community, but also continue their efforts in finding ways to involve social workers, service users and policy makers in their research.

Keywords

Social work research, academization, methodology, social work education

INTRODUCTIE

Wat is sociaalwerkonderzoek? Verschillende auteurs stellen vast dat het sociaalwerkonderzoek zich niet makkelijk laat definiëren (Gredig, Shaw & Sommerfeld, 2012; Morris, 2006; Shaw, 2007, 2011; Smith, 2012). Sommigen, zoals Smith (2012), drukken de eigenheid van sociaalwerkonderzoek graag uit in termen van eclecticisme, holisme en diversiteit. Dit is niet zonder gevaar. De specifieke eigenheid van het sociaalwerkonderzoek dreigt hierdoor immers verloren te gaan (Tucker, 1996).

Deze bezorgdheid vormt de aanzet voor dit artikel. We schetsen de contouren van een academische discipline die door de recente internationale definitie van het sociaal werk op de voorgrond is gebracht. De definitie van het IFSW en IASSW beschouwt sociaal werk immers als zowel een professionele als een academische discipline (International Association of Schools of Social Work, 2014; International Federation of Social Work, 2014). In dit artikel gaan we op zoek naar de eigenheid van het sociaalwerkonderzoek, door het identificeren van enkele gemeenschappelijke kenmerken.

Het is belangrijk dat we hierbij een open visie naar voren brengen. Van Ewijk (2010) verwoordt dit principe op een sterke manier in zijn oratie “Maatschappelijk werk in sociaal gevoelige tijden”. Hij stelt dat het in tijden van verbreding van beroepen en disciplines niet veel zin heeft om een kennisdomein stevig te ommuren. Bij het omschrijven van een domein is het noodzakelijk dat we flexibel zijn voor de grenzen. Het heeft geen zin om te zoeken naar de piketpaaltjes die sociaalwerkonderzoek van andere disciplines onderscheidt. Deze discussie zal immers snel verzanden in een welles-nietesspel en leidt tot een weinig zinvolle bijdrage aan het debat. De kenmerken van het sociaalwerkonderzoek die we in dit artikel uitwerken dienen dus ruim genoeg geformuleerd te worden om de grote variatie aan sociaalwerkonderzoek te omvatten.

Hoe gaan we te werk? We identificeren op basis van een literatuurstudie vier cruciale kenmerken die de eigenheid van het sociaalwerkonderzoek typeren (Dellgran & Höjer, 2012; Morris, 2006; Smith, 2012; Van Ewijk, 2010). Een eerste kenmerk gaat over de inhoud en betreft het terrein waarop de sociaalwerkonderzoeker zich begeeft. Een tweede behandelt de wetenschappelijke methode en een derde bekijkt de verhouding tussen theorie en praktijk. Een vierde kenmerk gaat over de gemeenschappelijke maatschappelijke bezorgdheid die eigen is aan elke sociaalwerkonderzoeker.

Meer specifiek benadrukken we het belang van de bezorgdheid over sociale uitsluiting en sociale rechtvaardigheid op verschillende terreinen van het maatschappelijke leven. Vooraleer we echter inzoomen op deze kenmerken behandelen we eerst de specifieke uitdagingen van het academiseringsproces van het sociaal werk. We beargumenteren op basis van deze eerste paragraaf dat een blijvende reflectie over de eigenheid van het sociaalwerkonderzoek noodzakelijk is.

HET SOCIAAL WERK ALS ACADEMISCHE DISCIPLINE: ENKELE UITDAGINGEN

In diverse Europese landen is het sociaal werk onderwerp van een proces dat zich laat definiëren als “academisering”. Binnen het sociaal werk staat dit academiseringsproces echter voor een aantal

belangrijke uitdagingen. Vele van deze uitdagingen hebben te maken met de ambiguïteit die inherent is aan het sociaal werk (Dellgran & Höjer, 2012).

Een eerste uitdaging betreft de waarde van wetenschappelijke kennis. De klassieke opvatting over het belang van wetenschappelijk onderzoek gaat er vaak vanuit dat de academisering van een professie een grote impact heeft op de verdere ontwikkeling van deze professie. Deze opvatting kadert in de veronderstelling dat wetenschappelijke kennis een grote invloed wordt toegeschreven, met een sterke stem in het maatschappelijke debat. We zijn het echter eens met Dellgran en Höjer (2012) als zij stellen dat binnen het sociaal werk een spanningsveld ontstaat tussen academische kennis en de andere stemmen die het sociaal werk beïnvloeden, zoals maatschappelijke waarden, politieke tradities, economische prioriteiten en diverse organisationele beleidsstructuren. Deze complexe context van het sociaal werk zorgt ervoor dat wetenschappelijke kennis vaak wordt beschouwd als een van de vele stemmen die invloed hebben op de manier waarop het sociaal werk in de praktijk wordt uitgeoefend. Het is daarbij belangrijk dat de onderzoeker zich ervan bewust is dat de wetenschap niet de meest dominante of meest belangrijke stem heeft in het debat. De onderzoeker begeeft zich in een maatschappelijk debat met meerdere actoren en stakeholders met verschillende belangen en meningen, met elk een legitieme claim over de praktijk van het sociaal werk.

Een tweede uitdaging betreft de spanning tussen eenheid en fragmentering. Academisering gaat vaak gepaard met de ontplooiing van een eigen discipline (Dellgran & Höjer, 2012). Academisering brengt de ontwikkeling van een "eigen" kennisbasis met zich mee. Er wordt een eigen opleiding opgericht, eigen onderzoeksmogelijkheden uitgebouwd, wetenschappelijke tijdschriften zien het daglicht en er wordt gebouwd aan de ontwikkeling van eigen theorie en onderzoekscultuur (Dellgran & Höjer, 2012; Driessens, 2010). Binnen het sociaal werk is de vorming van de eigen academische discipline een interessant gegeven. Er wordt immers steeds gebalanceerd tussen de autonomie van de eigen onderzoekscultuur en de afhankelijkheid van andere belendende disciplines. We stellen vast dat het sociaalwerkonderzoek vaak en graag gebruik maakt van de kennis die vervat ligt in belendende disciplines zoals sociologie, psychologie, (sociale) pedagogiek, organisatiewetenschappen en "public administration". Het is juist daarom dat de reflectie over de specifieke eigenheid cruciaal blijft. Het sociaalwerkonderzoek moet blijven zoeken naar een manier om de kennis van belendende disciplines te ontleen, zonder daarbij de eigenheid te verliezen (Shaw, 2007). Eigen aan wetenschappelijke disciplines is dat op lange termijn wetenschappelijke vooruitgang uitmondt in het ontstaan van diverse subdisciplines. Dit zorgt ervoor dat onderzoekers vanuit verschillende achtergronden een bijdrage kunnen leveren aan het sociaalwerkonderzoek. Dit zal het debat blijven voeden en de toekomstige ontwikkeling van het sociaalwerkonderzoek

blijven inspireren. Daarbij willen we tegelijkertijd waakzaam blijven voor het risico op een te sterke fragmentering.

De belangrijkste uitdaging van het sociaalwerkonderzoek is echter dat het zich in een positie bevindt tussen wetenschap en praktijk (Dellgran & Höjer, 2012; Gredig *et al.*, 2012; Shaw, 2007). De academisering heeft ertoe geleid dat het sociaal werk rekening moet houden met een specifieke academische context, met een eigen logica, een eigen cultuur en eigen waarden en normen. Er wordt daarom vaak verwezen naar het (sluipende) gevaar dat het sociaalwerkonderzoek zich terugtrekt in zijn of haar academische ivoren toren.¹ We stellen immers vast dat het sociaalwerkonderzoek aan legitimiteit inboet als het de praktijk uit het oog verliest. Het kan daarom niet anders dat de verdere ontwikkeling van een academische discipline zoals het sociaal werk hand in hand gaat met het versterken van de legitimiteit naar de praktijk van het sociaal werk. Met deze duale legitimiteit moet binnen het specifieke academiseringsproces steeds rekening gehouden te worden.

Omwille van bovenstaande uitdagingen die het academiseringsproces van het sociaal werk met zich mee heeft gebracht, vinden we het cruciaal dat er wordt gezocht naar enkele gemeenschappelijke kenmerken van het sociaalwerkonderzoek. In onderstaande paragrafen maken we zoals eerder aangegeven een onderscheid tussen het terrein, de wetenschappelijke methode, het evenwicht tussen theorie en praktijk en de maatschappelijke bezorgdheid van het sociaalwerkonderzoek.

HET TERREIN

Het terrein is voor Van Ewijk (2010) een belangrijk criterium om het sociaalwerkonderzoek van andere disciplines te onderscheiden. Van Ewijk hanteert een definitie van sociaalwerkonderzoek waarbij hij het onderscheidende niet zoekt in de strategie of methodiek, maar in het terrein. Smith (2012) stelt hierbij dat sociaalwerkonderzoek zich onderscheidt van andere disciplines als het de sociaalwerkpraktijk als uitgangspunt neemt. Dit reduceert het niet tot een enge benadering. Sociaalwerkonderzoek manifesteert zich immers op verschillende niveaus, waarbij zowel de cliënt, de sociaal werker, de organisatie als de bredere maatschappelijke context in beschouwing worden genomen. We onderscheiden, gebaseerd op Van Ewijk (2010) en Dellgran en Höjer (2012), vier terreinen. Deze indeling is niet exhaustief maar geeft een ruwe indeling van de inhoudelijke diversiteit van het sociaalwerkonderzoek. We illustreren de terreinen met enkele voorbeelden. Deze dienen om de terreinen van elkaar te onderscheiden. De voorbeelden zijn eerder illustratief en niet bedoeld als een volledig overzicht.

EEN ZOEKTOCHT NAAR DE IDENTITEIT VAN HET SOCIAALWERKONDERZOEK

Een eerste terrein is het onderzoek naar het professionele handelen, dat Gredig en Marsh (2010) ook duiden als de “knowledge-for-action”. Men richt zich bijvoorbeeld op de lokale praktijken van uitvoerende werkers, op de effectiviteit van bepaalde interventies of op een “evidenced based” toetsing van de praktijk (McLaughlin, 2007; Van der Laan, 2003). Ook het bottom-up ontwikkelen van methodieken en methodes valt onder deze noemer. Sprekende Nederlandse voorbeelden zijn het werk van Baart (2001) over de presentiebenadering (2001) en het uitschrijven van sociaal werkmodules in co-creatie met professionals door Margot Scholte. In Vlaanderen werd op basis van wetenschappelijk onderzoek bijvoorbeeld Bind-Kracht (Driessens & Van Regenmortel, 2006) en de maatzorgmethodiek (Van Regenmortel, 1996) ontwikkeld. Daarnaast vinden we diverse studies die op basis van wetenschappelijk onderzoek methodieken evalueren of contextualiseren, met als doel het verbeteren van de kwaliteit van de hulpverlening (Melis & Driessens, 2012). Wetenschappelijk onderzoek wordt ook vaak gebruikt om bestaande praktijken te bekritisieren. Een voorbeeld is het werk van Roose, Roets en Schiettecat (2014). Deze auteurs stellen vast dat bij de implementatie van de krachtenbenadering of de “strength-based approach” het gevaar bestaat dat cliënten worden geculabiliseerd.

Een tweede terrein wordt omschreven als onderzoek naar de situatie waarin de cliënt of doelgroep zich bevindt. Men ontrafelt de werkelijkheid van de unieke context van de cliënten waar de sociaal werker mee in aanraking komt. Studies naar de leefomstandigheden van maatschappelijk kwetsbare groepen, naar hun beleving en overlevingsstrategieën, vormen immers een belangrijk onderdeel van de “knowledge-for-understanding” (Gredig & Marsh, 2010). In het armoedeonderzoek vinden we diverse voorbeelden van dergelijke studies terug (Engbersen, 2006; Vranken, 2001). Er wordt hierbij vertrokken vanuit de stelling dat kennis over de leefwereld van mensen of gezinnen in armoede belangrijke inzichten biedt voor de hulpverlening aan deze doelgroep. Erg interessant voor sociaal werkers zijn dan de studies waarbij de koppeling gemaakt wordt naar de beleving van de hulpverlening. Zo onderzochten Thys, De Raedemaeker en Vranken (2004) de voorwaarden voor een opwaartse sociale mobiliteit van mensen in armoede. Zij concluderen dat de noodzakelijke instrumentele stappen voorwaarts, zoals bijvoorbeeld het behalen van een diploma of een betaalde tewerkstelling, gepaard moeten gaan met een expressieve ondersteuning: sociale en emotionele steun, de uitbreiding en versterking van sociale netwerken. Een ander voorbeeld vinden we in het werk van Driessens (2003), waarin de verwachtingen van mensen in armoede over de hulpverlening centraal staan. Met de razendsnelle opkomst van superdiversiteit in het cliëntenprofiel van vele sociaalwerkorganisaties verleggen onderzoekers momenteel de focus naar de leefwereld van mensen met wortels in migratie, wat eveneens leidt tot bruikbare inzichten voor de sociaalwerkpraktijk (Schrooten, Withaecx, Geldof & Lavent, 2015; Van Robaey & Driessens, 2013).

Daarnaast identificeren we onderzoek waarbij de context van de sociaal werker wordt geanalyseerd. Deze onderzoekers kijken naar diverse contextuele factoren die de sociaal werker beïnvloeden. Dit terrein heeft onder andere betrekking op de analyse van het beleid in bijvoorbeeld de welzijnssector, het onderwijs of in armoedebestrijding en op de vraag hoe sociaal werkers met het beleid omgaan. Hoewel dit onderzoek zich eerder op macroniveau bevindt en zich dus ogenschijnlijk boven de hoofden van de sociaal werkers afspeelt, zijn ook dergelijke analyses cruciaal. Onderzoek van onder andere Raeymaeckers en Dierckx (2013) toont aan dat sociaal werkers in grote mate worden beïnvloed door hun beleidscontext. In hun bijdrage staat de impact van de actieve welvaartsstaat centraal en wordt bekeken op welke manier sociaal werkers van het Antwerpse Openbare Centrum voor Maatschappelijk Welzijn omgaan met de eis om hun cliënten zo snel mogelijk te activeren (Raeymaeckers & Vranken, 2009). Een belangrijk onderzoeksthema binnen dit terrein gaat over de organisationele context van de sociaal werker. Het werk van Hasenfeld (2012) is hier zeer exemplarisch. Hasenfeld gebruikt organisatiesociologische inzichten om het specifieke functioneren van de hulpverleningsorganisatie te belichten. Centraal in zijn werk staat de stelling dat hulpverleningsorganisaties “moreel werk” verrichten. Ze maken beslissingen over wie wel en wie geen toegang krijgt tot de hulpverlening, waardoor ze een oordeel vellen over de morele waarde van de cliënt. Dit morele oordeel heeft verregaande gevolgen. De organisatie heeft hierdoor een sterke impact op de manier waarop de hulpverlening verloopt en hoe deze wordt uitgevoerd (zie ook Raeymaeckers, 2014). Ter illustratie benadrukken we onder deze noemer het onderzoek naar netwerken en de rol van de sociaal werker binnen interorganisationele samenwerkingsverbanden (Raeymaeckers, 2014, 2015; Raeymaeckers & Kenis, 2015). Ter ondersteuning van de sociaal werkers wordt er ook onderzoek gedaan naar de organisatorische voorwaarden om een krachtgerichte basishouding en methoden te verankeren in een welzijnsorganisatie. Op die manier worden handvatten aangeboden voor het werken aan organisatorisch empowerment (Depauw, Driessens & De Clercq, 2014).

Het vierde terrein neemt de professie van de sociaal werker onder de loep. Men verricht onderzoek naar de identiteit van de sociaal werker, de beroepsopvatting, of de percepties over de eigenheid van de sociaal werker tegenover andere praktijkdisciplines, zoals huisartsen, verpleegkundigen, psychologen of therapeuten (Fargion, 2008; Scholte, 2010; Weiss-Gal & Welbourne, 2008). Een belangrijke vraag binnen dit onderzoek betreft de identiteit van de sociaal werk professie. Centraal binnen dit onderzoek staan de inherente spanningsvelden waar het sociaal werk van oudsher mee geconfronteerd wordt. Gebaseerd op Jones (2014) onderscheiden we er vier. Een eerste heeft betrekking op het debat betreffende de tegenstelling tussen individu en structuur (zie ook Driessens & Geldof, 2009). Richt het sociaal werk zich naar het individu? Of, wil het sociaal werk

EEN ZOEKTOCHT NAAR DE IDENTITEIT VAN HET SOCIAALWERKONDERZOEK

het breder en structureel aanpakken, of kan een combinatie van beide? Ten tweede stelt Jones (2014) dat het sociaal werk worstelt met het onderscheid tussen controle en verandering. Staat het sociaal werk in dienst van de overheid? Worden hulpverleners ingeschakeld als "controleurs" die de toegang tot allerlei uitkeringen of dienstverlening bewaken? Of, staat het sociaal werk naast de cliënt en strijdt het voor sociale verandering ten voordele van kwetsbare doelgroepen? Een actuele en prangende discussie die zich zeker in het justitieel welzijnswerk manifesteert (Boxstaens & Paterson, 2015).

Een derde spanningsveld heeft betrekking op de tegenstelling tussen de invloed van de organisatie en de professe van het sociaal werk. Wordt het takenpakket van de sociaal werker voornamelijk door de hulpverleningsorganisatie beïnvloed, of ontleent de sociaal werker zijn of haar rol aan een professionele kennisbasis. Hieraan gerelateerd verwijst Jones (2014) naar de vraag in welke mate een beroepsvereniging een elitaire vereniging moet blijven. Moet deze vereniging enkel gericht zijn op het behartigen van werknemers? Of is het cruciaal dat deze vereniging zich ook een maatschappelijke rol toe-eigent en verzet aantekent tegenover de heersende waarden en normen?

Een vierde spanningsveld betreft het gegeven dat er onzekerheid bestaat over de unieke meerwaarde of identiteit van de sociaal werker, voornamelijk als het sociaal werk zich geconfronteerd voelt met enige concurrentie van andere specialismen, zoals psychologen, huisartsen, maar ook allerhande sociale professionals, waaronder orthopedagogen, opvoeders, sociaal agogen, sociaal verpleegkundigen en psychologisch assistenten. Het sociaal werk dat zich van oudsher een generalistische identiteit heeft aangemeten lijkt zich moeilijk te kunnen positioneren wanneer professionals vertrekkende van een zeer specialistische kennisbasis ook aan tafel zitten. Divers empirisch onderzoek toont immers aan dat de generalistische sociaal werker sterk onder druk staat (Blom, 2004; Perlinski, Blöm, Moren & Lundgren, 2010; Rose, 2011).

WETENSCHAPPELIJKE METHODOLOGIE

Welke wetenschappelijke methoden gebruiken sociaalwerkonderzoekers? Een enge visie op sociaalwerkonderzoek doet vaak vermoeden dat sociaalwerkonderzoekers een voorliefde hebben voor kwalitatief onderzoek, waarbij de meningen, verwachtingen, percepties en sociale constructies van de respondenten worden weergegeven. Shaw, Ramatowski en Ruckdeschel (2013) en Shaw (2012) maken zich echter bezorgd over deze stereotiepe benadering van de methode van het sociaalwerkonderzoek. Zij zijn van mening dat de onderzoeker zich eerder breed kan opstellen en het beste ook positivistische invalshoeken in zijn of haar methodologisch arsenaal kan opnemen.

We pleiten voor een benadering zoals die van Morris (2006). Zij stelt dat de sociaalwerkonderzoeker zich als een methodologische generalist moet opstellen en zich moet bekwamen in een grote variatie aan onderzoeksmethoden (Morris, 2006). De generalist specialiseert zich niet in één methode, maar hanteert een waaier aan methoden om de realiteit in het sociaal werk te beschrijven, te verklaren en te exploreren. In haar handboek stelt Morris (2006) dat sociaalwerkonderzoek zowel vorm krijgt in het positivisme, het constructivisme en het kritisch realisme.

Een positivistisch perspectief verwijst volgens Morris (2006) naar kwantitatief onderzoek waarbij de objectieve realiteit centraal staat. De eerste positivisten, zoals Comte, waren ervan overtuigd dat de werkelijkheid zich boven de hoofden van mensen afspeelt en dat deze zich laat grijpen in de vorm van harde wetmatigheden. Het gaat daarbij om het toetsen van hypothesen en het leggen van causale verbanden. Hoewel het kwantitatieve sociaalwerkonderzoek minder populair is dan andere paradigma's, merken we dat er interessant onderzoeksmateriaal voorhanden is. Hieronder plaatsen we het onderzoek waarbij meetschalen ontwikkeld worden die de uitkomsten van sociaal werk interventies zichtbaar maken (Cheetham, 2000). Een voorbeeld is het ontwikkelen van een empowermentmeter, waarbij door de constructie van een meetschaal de empowerment van cliënt en sociaal werker worden gemeten (Depauw & Van Dop, 2015). Hierbij wordt concreet ingezet op de ontwikkeling van een schaal van psychologisch empowerment.

Het constructivistisch onderzoek kenmerkt zich door de aandacht voor de subjectieve werkelijkheid. De werkelijkheid laat zich niet vatten in een reeks van onveranderbare wetmatigheden of hypothesen. De samenleving wordt geconstrueerd door de subjectieve betekenisgevingen van de mens. Het sociaalwerkonderzoek blijkt een voorliefde te hebben voor deze constructivistische benadering. Dit is niet zonder reden. Shaw, *et al.* (2013) zijn van mening dat de kwalitatieve onderzoeksmethode vaak wordt aanzien als de methode bij uitstek om de complexiteit te vatten waarmee sociaal werkers in hun dagelijkse realiteit worden geconfronteerd. Cliënten, sociaal werkers, managers en coördinatoren worden via diepte-interviews, focusgroepen of in een expertencirkel bevraagd over de moeilijkheden en uitdagingen die ze ervaren (Grootoink, Kanne & Van Doorn, 2013; Vlaeminck, 2003). Internationaal merken we ook een tendens om in de verschillende fases van het onderzoeksproces de participatie van alle stakeholders mogelijk te maken (Steyaert, Spierings & Autant, 2011). In sommige literatuur wordt de gezamenlijke kennisproductie genoemd (Gray & Schubert, 2013). Methoden als "methode d'analyse en group" (Van Campenhout, Chaumont & Franssen, 2008), "responsieve evaluatie" (Bauer, Abma & Widdershoven, 2010), "werken met cliënten of sociaal werkers als mede-onderzoekers" (McLaughlin, 2009) worden daarvoor ingezet.

EEN ZOEKTOCHT NAAR DE IDENTITEIT VAN HET SOCIAALWERKONDERZOEK

Wat steeds meer opgang lijkt te maken in het sociaalwerkonderzoek is de toepassing van het meer recente "mixed methods" onderzoek. Hierbij wordt in één onderzoeksdesign gebruik gemaakt van verschillende paradigma's, die elkaar aanvullen en versterken in het beschrijven, exploreren of verklaren van de sociale realiteit (Small, 2011). Vaak wordt er een methodologie ontwikkeld die een kwalitatieve of constructivistische methode combineert met een kwantitatieve of positivistische invalshoek.

Ook het kritisch-realistisch perspectief is populair bij sociaalwerkonderzoekers (Morris, 2006). Een kritisch-realistisch onderzoeker start vanuit een probleemanalyse over wat er al dan niet mis gaat in de sociaal werk praktijk. Daarna grijpt de onderzoeker in in de werkelijkheid en tracht op basis van een actieonderzoek een noodzakelijke verandering te bewerkstelligen. De samenwerking tussen de onderzoeker en de sociaal werk praktijk is hierbij zeer intensief. Een interessant voorbeeld vinden we in Fern (2012). In dit werk wordt een kritisch-realistisch onderzoeksdesign gebruikt om sociaal werkers in IJsland responsiever te laten zijn voor de specifieke noden en verwachtingen van kinderen in het gezin. In Vlaanderen kunnen we het actie-onderzoek van Van Robaey en Van Ewijk (2015) onder deze noemer plaatsen, aangezien zij een intensief, reflectief proces opzetten met sociaal werkers die hulpverleningsprocessen aangaan met een uitermate kwetsbaar, divers publiek.

THEORIE EN PRAKTIJK

Een belangrijk debat in het sociaalwerkonderzoek gaat over het onderscheid tussen theorie en praktijk. In het alledaagse discours worden theorie en praktijk vaak als tegengestelden gezien. Wat goed is voor de theorie, wordt vaak beschouwd als fundamenteel onderzoek en is dus per definitie niet van toepassing voor de praktijk. Wat de wetenschap voor zichzelf doet, staat mijlenver af van wat de sociaal werker in de praktijk onderneemt. Hierbij is de onderzoeker een buitenstaander die zich voor korte tijd in de praktijk begeeft, de data verzamelt en zich daarna terugtrekt uit de praktijk. Praktijkonderzoek wordt vaak als een alternatief gezien. Hierbij staan de noden van de praktijk van het sociaal werk centraal. Het onderzoek is erop gericht om de praktijk te ondersteunen, te verbeteren of te transformeren.

Shaw (2007) is van mening dat binnen het sociaalwerkonderzoek geen onderscheid mag worden gemaakt tussen fundamenteel en praktijkgericht onderzoek. Sociaalwerkonderzoek is zowel gericht op ontwikkeling van kennis als op ontwikkeling van de praktijk. Sociaalwerkonderzoek laat zich niet in een hokje vastzetten, maar zet in op beide. Zowel de theorie als de praktijk staan centraal. Gredig en Sommerfeld (2008) stellen ook dat het transfermodel, waarbij de

wetenschap voorschrijft wat de praktijk moet doen, niet werkt. De auteurs ontwikkelden via hun eigen onderzoekspraktijk een “cooperative knowledge model” waarbij wetenschap en praktijk samenwerken om kennis te verzamelen. Deze kennis komt zowel de fundamentele kennisontwikkeling als de ondersteuning van de praktijk ten goede. Dit vraagt ook van onderzoekers een specifieke houding en competenties, een bereidheid tot verregaande samenwerking en invoegen in het werkveld (Driessens, Saurama & Fargion, 2011; Steyaert *et al.*, 2011). De praktijkgerichtheid van de sociaalwerkdiscipline vereist dat kennis niet op zichzelf gezien wordt. Deze wetenschap kan niet enkel gericht zijn op kennisontwikkeling, maar zal steeds ook bijdragen aan de wetenschappelijke toepassing.

We zijn van mening dat het sociaalwerkonderzoek de belangrijke uitdaging moet blijven aangaan om de “missing link” tussen theorie en praktijk te analyseren. Deze bezorgdheid wordt in de Angelsaksische literatuur vaak benoemd als de “gap” tussen theorie en praktijk. Hierbij wordt een bijzondere rol weggelegd voor het zogenaamde implementatieonderzoek, waarbij de implementatie van sociaal werk methodieken, -interventies of -praktijken op een wetenschappelijke manier worden onderzocht (Aarons, Hurlburt & Horwitz, 2011). In deze literatuur bestaat er een consensus dat elke sociaal werk interventie wordt ingezet in een specifieke context, gekenmerkt door eigen uitdagingen, contextuele kenmerken en bezorgdheden. Een sociaalwerkonderzoeker houdt daarom rekening met de gelaagdheid van de sociaalwerkinterventie. Meer specifiek stellen diverse auteurs dat het welslagen en implementatie van een sociaalwerkinterventie afhankelijk is van factoren op het niveau van het beleid, de organisationele context, de kenmerken van de sociaal werkers, de cliënten en de bredere maatschappelijke omgeving waarbinnen de sociaal werk zijn activiteiten ontplooit (Aarons *et al.*, 2011; Depauw *et al.*, 2014; Hasenfeld, 2012; Raeymaeckers & Dierckx, 2013). Om deze reden is het belangrijk te blijven inzetten op verschillende samenwerkingsvormen die een brug vormen tussen theorie en praktijk. Inspiratie kan worden gezocht bij het concept van een academische werkplaats of de WMO-werkplaatsen in Nederland.

GEMEENSCHAPPELIJKE BEZORGDEID

Hoewel het sociaalwerkonderzoek zich niet op eenvoudige wijze laat omschrijven, slagen we er in bovenstaande paragrafen toch in om een aantal gemeenschappelijke kenmerken te identificeren, met betrekking tot de onderzoeksterreinen, de methoden en de verhouding tussen theorie en praktijk. Er is echter nog een laatste vermeldenswaardige eigenschap. Het sociaalwerkonderzoek vertrekt steeds vanuit een maatschappelijke bezorgdheid. Zo benadrukt Smith (2012) dat

EEN ZOEKTOCHT NAAR DE IDENTITEIT VAN HET SOCIAALWERKONDERZOEK

deze bezorgdheid betrekking heeft op sociale problemen, waarbij een bevolkingsgroep op onrechtvaardige wijze wordt uitgesloten van cruciale hulpbronnen in de maatschappij. Smith (2012) stelt dat het sociaalwerkonderzoek zich kenmerkt door het behoud van een aantal gemeenschappelijke waarden, gebaseerd op een notie van sociale rechtvaardigheid. Dit betekent concreet dat het sociaalwerkonderzoek steeds gefocust is op de noden, rechten en aspiraties van individuen, groepen en gemeenschappen geconfronteerd met achterstelling, discriminatie of andere vormen van maatschappelijke uitsluiting. Het streven naar sociale rechtvaardigheid vormt daarom een cruciaal gemeenschappelijk kenmerk van sociaalwerkonderzoekers. Kortom, sociaalwerkonderzoek heeft ook een belangrijke ethische dimensie en toetst haar eigen werk aan de waarden vervat in de internationale definitie van sociaal werk. Dominelli (2005) maakt dit concreet in haar beschrijving van een specifieke onderzoeksbenadering van de sociaalwerkonderzoeker. Deze benadering wordt volgens haar gekenmerkt door: de gerichtheid op sociale verandering, een integrale kijk op sociale problemen, een meer gelijkwaardige relatie tussen de onderzoeker en de onderzoeksobjecten en een verantwoordingsplicht over het onderzoeksproces en de resultaten ten aanzien van de betrokkenen. Het empirische werk van de onderzoeker zal daarom ook steeds centraal staan in zijn of haar deelname aan het maatschappelijke debat, in de dialoog met beleidsmakers, of bij standpuntbepaling in de publieke opinie. De argumentatie van een sociaalwerkonderzoeker wordt, met andere woorden, gebaseerd op gedegen empirisch materiaal uit kwalitatief of kwantitatief onderzoek.

REFLECTIE VOOR ONDERZOEK

Bovenstaande paragrafen hebben als doelstelling om het sociaalwerkonderzoek een eigenheid of identiteit mee te geven. Dit artikel mag gelezen worden als een poging om het debat over dit onderwerp te voeden. We maken een overwogen keuze om de grenzen van het sociaalwerkonderzoek niet al te strikt af te bakenen, maar open te staan voor de volledige variatie aan onderzoek in het domein. Het is aan de huidige en toekomstige sociaalwerkonderzoekers om na te gaan in welke mate hun werk overeenkomt met de stellingen die we in dit artikel hebben ingenomen.

We besluiten dan ook dat dit artikel een aanzet wil leveren om de mogelijke variatie in het sociaalwerkonderzoek te doorgronden en te omschrijven. In deze bijdrage pleiten we daarom voor het ontwikkelen van een onderzoeksagenda rond sociaalwerkonderzoek die wordt gedragen binnen de masteropleidingen sociaal werk in zowel Vlaanderen en Nederland. We formuleren enkele uitdagingen voor de toekomst. Deze hebben zowel betrekking op een toekomstige onderzoeksagenda als op het curriculum voor een master sociaal werk. We vertrekken daarbij

vanuit het beeld dat Morris (2006) schetst over de sociaalwerkonderzoeker, namelijk dat van de methodologische generalist die van alle markten thuis moet zijn.

De sociaalwerkonderzoeker profileert zich in de eerste plaats in de academische wereld, maar legitimeert tegelijkertijd zijn of haar onderzoek naar de praktijk van het sociaal werk. Dit wil zeggen dat de onderzoeker zich niet laat opsluiten in de academische realiteit die steeds meer gericht is op het publiceren in academisch erkende tijdschriften, die nauwelijks gelezen worden door het werkveld. Het is cruciaal om te blijven investeren in open access, peer reviewed tijdschriften en artikelen voor een internationaal publiek. Naast deze academische output is het belangrijk om te blijven communiceren met het werkveld. Het resultaat van het onderzoek mag niet opgesloten blijven in het academische circuit. De kruisbestuiving met de sociaalwerkpraktijk is cruciaal. Het is daarom aan te raden dat onderzoekers hiervoor de nodige ondersteuning krijgen. Deze kan enkel geboden worden in een academisch klimaat dat zich openstelt voor vormen van valorisering waarbij alle mogelijke stakeholders van het onderzoek worden betrokken. Het is belangrijk dat ook het publiceren in vaktijdschriften, praktijkgerichte boeken en in de media en het organiseren van studiedagen voor en met het werkveld erkend wordt als een taak van een sociale wetenschapper.

Ten tweede vinden we het belangrijk dat het sociaalwerkonderzoek zich blijft ontwikkelen op de verschillende terreinen. Dit vraagt een grote toewijding vanuit de opleidingen van zowel de bachelor als de master sociaal werk. Zowel het individuele, organisationele als het maatschappelijke niveau houden we daarbij in het vizier. Het is noodzakelijk om in het curriculum ook de kruispunten van deze niveaus te behandelen. De sociaal werker staat immers op het kruispunt van het individuele, het organisatorische en het maatschappelijke niveau. Deze drie niveaus beïnvloeden elkaar en zijn daarom ook alle drie in hun samenhang voorwerp van onderzoek en sociale actie. De sociaalwerkonderzoeker ontwikkelt een wetenschappelijk perspectief waarbij de verschillende niveaus worden meegenomen in deze analyse.

Ten derde maakt de sociaalwerkonderzoeker gebruik van een diversiteit aan wetenschappelijke methoden. Dit betekent dat de onderzoeker, of het onderzoeksteam, blijft openstaan voor methodische verdieping en een consequente wetenschappelijk toepassing van onderzoeksmethoden garandeert. Ook deze vaststelling heeft gevolgen voor het curriculum van de master sociaal werk. De student krijgt kennis aangereikt van zowel kwalitatief, kwantitatief en kritisch-realistisch onderzoek. De onmiddellijke link van het onderwijs in wetenschappelijke methoden naar de sociaal werk praktijk biedt daarbij een enorme meerwaarde voor de studenten en voor het werkveld.

NOTEN

- 1 Een gevaar waar Helga Nowotny op wijst voor verschillende academische disciplines. In haar werk *'Mode 2' Revisited: The New Production of Knowledge*, beschrijft ze samen met Scott & Gibbons de onderzoeksresultaten van transdisciplinair, toepassingsgericht Modus2-onderzoek ook sociaal verantwoord en reflexief dienen te zijn. Deze gedachtegang is sociaalwerkonderzoekers zeker niet vreemd.

REFERENTIES

- Aarons, G. A., Hurlburt, M., & Horwitz, S. M. (2011). Advancing a conceptual model of Evidence-Based Practice implementation in public service sectors. *Administration Policy Mental Health*, 38(4), 4–23. <http://dx.doi.org/10.1007/s10488-010-0327-7>
- Baart, A. (2001). *Een theorie van de presentie* [A theory of presence]. Utrecht: Boom Lemma Uitgevers.
- Bauer, V., Abma, T., & Widdershoven, G. (2010). Participation of marginalized groups in evaluation: Mission impossible? *Evaluation and Program Planning*, 33(3), 238–245. <http://dx.doi.org/10.1016/j.evalprogplan.2009.09.002>
- Blom, B. (2004). Specialization in social work practice: Effects on interventions in the personal social services. *Journal of Social Work*, 4(1), 25–46. <http://dx.doi.org/10.1177/1468017304042419>
- Boxstaens, J., & Paterson, N. (2015). Maatschappelijk werk onder mandaat versus offender management. Een verkenning van daderbegeleiding in België en Schotland [Mandatory social work versus offender management. An exploration to probation work in Belgium Schotland]. In K. Driessens, P. Raeymaeckers, L. Sebrechts, M. Tirions & E. Wouters (Eds.), *Een caleidoscoop van sociaalwerkonderzoek. Een sociaal-wetenschappelijke benadering* [A kaleidoscope of social work research. A social science approach] (pp. 99–112). Leuven: Acco.
- Campehouth, L. van, Chaumont, J. M., & Franssen, A. (2008). *La méthode d'analyse en groupe. Applications aux phénomènes sociaux*. Paris: Dunod.
- Cheetham, J. (2000). *Evaluating social work effectiveness*. Buckingham: Open University Press.
- Dellgran, P., & Höjer, S. (2012). The politics of social work research. *European Journal of Social work*, 15(4), 581–597. <http://dx.doi.org/10.1080/13691457.2012.710875>
- Depauw, J., & Dop, N. van (2015). De maat van sociaal werk [The measure of social work]. In K. Driessens, P. Raeymaeckers, L. Sebrechts, M. Tirions & E. Wouters (Eds.), *Een caleidoscoop van sociaalwerkonderzoek. Een sociaal-wetenschappelijke benadering* [A kaleidoscope of social work research. A social science approach] (pp. 141–152). Leuven: Acco.

- Depauw, J., Driessens, K., & Clercq, W. de (2014). *Bind-Kracht in OCMW's. Een kader voor organisatorisch empowerment* [A strength-based approach in Public Centres of Social Welfare: a framework for organizational empowerment]. Heverlee: Lannoo Campus.
- Dominelli, L. (2005). Social work research: Contested knowledge for practice. In R. Adams, L. Dominelli & M. Payne (Eds.), *Social work futures: Crossing boundaries, transforming practice* (pp. 223–236). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Driessens, K. (2003). *Armoede en hulpverlening. Omgaan met isolement en afhankelijkheid* [Poverty and social welfare. Coping with isolation and independence]. Gent: Academia Press.
- Driessens, K., & Regenmortel, T. van (2006). *Bind-Kracht in armoede. Boek 1. Leefwereld en hulpverlening* [Networking and strengths-based approach in poverty. Book 1: A life world perspective in service delivery]. Leuven: Lannoo Campus.
- Driessens, K., & Geldof, D. (2009). Individu en/of structuur? Of wat wil het sociaal werk aanpakken? [Individual or structure? What does social work want to tackle?]. In J. Steyaert & W. Verzelen (Eds.), *Canon van het sociaal Werk in Vlaanderen* [Canon social work in Flanders]. Retrieved 20 August, 2015, from <http://www.canonsociaalwerk.eu/essays/Driessens%20Geldof%20-%20Individu%20en%20of%20structuur.pdf>
- Driessens, K. (2010). De master Sociaal Werk: Van pionier tot geaccrediteerde opleiding [The master of Social Work: From pioneer to accredited education program]. *Tijdschrift voor Welzijnswerk*, 34(305), 78–82.
- Driessens, K., Saurama, E., & Fargion, S. (2011). Research with social workers to improve their social interventions. *European Journal of Social Work*, 14(1), 59–76. <http://dx.doi.org/10.1080/13691457.2010.516629>
- Engbersen, G. (2006). *Publieke bijstandsgeheimen: Het ontstaan van een onderklasse in Nederland* [Public assistance secrets: The rise of the underclass in the Netherlands]. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Ewijk, H. van (2010). *Maatschappelijk werk in een sociaal gevoelige tijd* [Social work in turbulent times]. Amsterdam: SWP.
- Fargion, S. (2008). Reflections on social work's identity: International themes in Italian practitioners' representation of social work. *International Social Work*, 51(2), 206–219. <http://dx.doi.org/10.1177/0020872807085859>
- Fern, E. (2012). Developing social work practice through engaging practitioners in action research. *Qualitative Social Work*, 11(2), 156–173. <http://dx.doi.org/10.1177/1473325010387672>
- Gray, M., & Schubert, L. (2013). Knowing what we know about knowledge in social work: The search for a comprehensive model of knowledge production. *International Journal of Social Welfare*, 22(4), 334–346. <http://dx.doi.org/10.1111/ijsw.12013>

- Gredig, D., & Sommerfeld, P. (2008). New proposals for generating and exploiting solution-oriented knowledge. *Research on Social Work Practice, 18*(4), 292–300. <http://dx.doi.org/10.1177/1049731507302265>
- Gredig, D., & Marsh, J. C. (2010). Improving intervention and practice. In I. Shaw, K. Briar-Lawson, J. Orme & R. Ruckdeschel (Eds.), *Sage handbook of social work research* (pp. 64–82). London: Sage.
- Gredig, D., Shaw, I., & Sommerfeld, P. (2012). Mapping the social work research agenda. In K. M. Gray & S. A. Webb (Eds.), *Sage handbook of social work* (pp. 391–407). London: Sage.
- Grootoontk, E., Kanne, M., & Doorn, L. van (2013). *Moresprudentie: Moraal in sociaal werk [Morality in social work]*. Retrieved 20 August, 2015, from https://www.google.nl/url?sa=t&ct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiwxoz5gZHMhAhXjZp0KHcrgAtYQFggdMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.onderzoek.hu.nl%2F~%2Fmedia%2Fsharepoint%2Flectoraat%2520innovatieve%2520maatschappelijke%2520dienstverlening%2F2013%2FGrootoontk-print.pdf&usq=AFQjCNFSWA7ZCYTrroYOK_V6jVDxMgHPw&sig2=q4ZsuVui9uXLhPSoEzpfCA
- Hasenfeld, Y. (2012). *Human Services as complex organizations*. Los Angeles: Thousand Oaks.
- International Federation of Social Work (2014). *Global definition of social work*. Retrieved 2 April, 2016, from <http://ifsw.org/policies/definition-of-social-work/>
- International Schools of Social Work (2014). *Global definition of social work*. Retrieved 2 April, 2016, from <http://www.iasw-aiets.org/global-definition-of-social-work-review-of-the-global-definition/>
- Jones, R. (2014). The best of times, the worst of times: Social work and its moment. *British Journal of Social Work, 44*(3), 485–502. <http://dx.doi.org/10.1093/bjsw/bcs157>
- Laan, G. van der (2003). De professional als expert in practice-based evidence [The professional as an expert in practice-based evidence]. *Sociale Interventie, 12*(4), 5–16.
- Lipsky, M. (1980). *Street-level bureaucracy and the dilemmas of the individual in public service*. New-York: Russell Sage Foundation.
- McLaughlin, H. (2007). *Understanding social work research*. London: Sage.
- McLaughlin, H. (2009). *Service user involvement in health and social care*. London: Sage.
- Melis, B., & Driessens, K. (2012). *Nu kan ik positiever denken. Een onderzoek naar de effectiviteit en tevredenheid van La Strada, een time-out project voor jongeren* [Now I can think more positive. A research on the effectiveness of and satisfaction on La Strada, a time out project for youngsters]. Antwerpen: Karel de Grote-Hogeschool en Emmaus vzw.
- Morris, T. (2006). *Social work research methods. Four alternative paradigms*. London: Sage Publications.

- Nowotny, H., Scott, P., & Gibbons, M. (2003). 'Mode 2' revisited: The new production of knowledge. *Minerva*, 41, 179–194. <http://dx.doi.org/10.1023/A:1025505528250>
- Perlinski, M., Blöm, B., Moren, S., & Lundgren, M. (2010). The dialectics between specialization and integration: Politicians' and managers' views on forms of organization in the Swedish social services. *Administration in Social Work*, 35(1), 60–87. <http://dx.doi.org/10.1080/03643107.2011.533624>
- Raeymaeckers, P., & Vranken, J. (2009). *Hulpverleners over 'Activering: De rol van organisatie en buurt bij de hulpverlening in het Antwerpse OCMW* [Social workers about activation: The role of the organizational context and neighborhood for the service delivery of the Antwerp Public Centre of social welfare]. Leuven: ACCO.
- Raeymaeckers, P., & Dierckx, D. (2013). To work or not to work? The role of the organizational context for social workers' perceptions on activation. *British Journal of Social Work*, 43(6), 1170–1189. <http://dx.doi.org/10.1093/bjsw/bcs048>
- Raeymaeckers, P. (2014). *Tussen centrum en periferie: Naar de integratie van netwerken tussen hulpverleningsorganisaties* [Between center and periphery: Towards integrated networks among service organizations]. Leuven: ACCO.
- Raeymaeckers, P., & Riel, K. van (2014). Generalistisch sociaal werk: Overbodige luxe of noodzakelijk goed? [Generalist social work: Between luxury and necessity?]. *Alert*, 40(1), 55–62.
- Raeymaeckers, P. (2015). Should I stay or should I go? A qualitative analysis of legitimacy in a shared participant governed network. *Human Service Organizations: Management, Leadership & Governance*. <http://dx.doi.org/10.1080/23303131.2015.1117553>
- Raeymaeckers, P., & Kenis, P. (2015). The influence of shared participant governance on the integration of service networks: A comparative social network analysis. *International Public Management Journal*. <http://dx.doi.org/10.1080/10967494.2015.1062443>
- Regenmortel, T. van (1996). *Maatzorg. Een methodiek voor het begeleiden van kansarmen* [A tailor-made approach. A method for counseling people in poverty]. Leuven: ACCO.
- Robaey, B. van, & Driessens, K. (2013). *Gekleurde armoede en hulpverlening. Sociaal werkers en cliënten aan het woord* [Poverty among people with a migration background and social work. Social workers and clients]. Leuven: LannooCampus.
- Robaey, B. van, & Ewijk, H. van (2015). Sociaal werk in de marge van een complexe samenleving [Social work in the margins of a complex society]. In K. Driessens, P. Raeymaeckers, L. Sebrechts, M. Tirions & E. Wouters (Eds.), *Een caleidoscoop van sociaalwerkonderzoek. Een sociaal-wetenschappelijke benadering* [A kaleidoscope of social work research. A social science approach] (pp. 21–34). Leuven: ACCO.

- Rose, J. (2011). Dilemmas of inter-professional collaboration: Can they be resolved? *Children & Society*, 25(2), 151–163. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1099-0860.2009.00268.x>
- Roose, R., Roets, G., & Schiettecat, T. (2014). Implementing a strengths perspective in child welfare and protection: A challenge not to be taken lightly. *European Journal of Social Work*, 17(1), 3–17. <http://dx.doi.org/10.1080/13691457.2012.739555>
- Scholte, M. (2007). *Wegen en (blijven) overwegen. Intake- en volgsysteem in het maatschappelijk werk* [Intake and follow-up systems in social work]. Bussum: Coutinho.
- Scholte, M. (2010). *Oude waarden in nieuwe tijden. Over de kracht van maatschappelijk werk in de 21e eeuw* [Old values and new times. About the strengths of social work in the 21st century]. Amsterdam: Hogeschool InHolland.
- Schrooten, M., Withaecx, S., Geldof, D., & Lavent, M. (2015). *Transmigratie. Hulpverleners in een wereld van superdiversiteit* [Transmigration. Social work in times of superdiversity]. Leuven: ACCO.
- Shaw, I. (2007). Is social work research distinctive? *Social Work Education*, 26(7), 659–667. <http://dx.doi.org/10.1080/02615470601129834>
- Shaw, I. (2011). Social work research – an urban desert. *European Journal of Social Work*, 14(1), 11–26. <http://dx.doi.org/10.1080/13691457.2010.516615>
- Shaw, I. (2012). The Positive contributions of quantitative methodology to social work research: A view from the sidelines. *Research on Social Work Practice*, 22(2), 129–134. <http://dx.doi.org/10.1177/1049731511420171>
- Shaw, I., Ramatowski, A., & Ruckdeschel, R. (2013). Patterns, designs and developments in qualitative research in social work: A research note. *Qualitative Social Work*, 12(6), 732–749. <http://dx.doi.org/10.1177/1473325013488161>
- Small, M. L. (2011). How to conduct a mixed method study: Recent trends in a rapidly growing literature. *Annual Review of Sociology*, 37, 57–68. <http://dx.doi.org/10.1146/annurev.soc.012809.102657>
- Smith, R. (2012). Values practice and meaning in social work research. *European Journal of Social Work*, 15(4), 443–448. <http://dx.doi.org/10.1080/13691457.2012.702308>
- Steyaert, J., Spierings, F., & Autant Dorier, C. (2011). Promoting a practice-minded culture in research organizations. *European Journal of Social Work*, 14(1), 123–139. <http://dx.doi.org/10.1080/13691457.2010.516637>
- Thys, R., Raedemaeker, W. de, & Vranken, J. (2004). *Bruggen over woelig water: Is het mogelijk om uit de generatie-armoede te geraken?* [Bridges over wild waters: Is it possible to get out of generational poverty?]. Leuven: ACCO.
- Tucker, D. (1996). Eclecticism is not a free good: Barriers to knowledge development in social work. *Social Service Review*, 70(3), 400–434. <http://dx.doi.org/10.1086/604197>

- Vlaeminck, H. (2013). *Onderzoek en/in methodiekontwikkeling, een veelstemmig proces* [Research and method development]. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 22(4), 78–96. <http://dx.doi.org/10.18352/jsi.381>
- Vranken, J. (2001). Unravelling the social strands of poverty: Differentiation, fragmentation, inequality and exclusion. In Y. Kazepov (Ed.), *Governing European cities: Social fragmentation, social exclusion and urban governance* (pp. 71–92). Ashgate: Aldershot.
- Weiss-Gal, I., & Welbourne, P. (2008). The professionalisation of social work: A cross-national exploration. *International Journal of Social Welfare*, 17(4), 281–290. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1468-2397.2008.00574.x>